

Skolan ser det. Förskolan mäter det inte.

Lärare i idrott och hälsa rapporterar att andelen yngre barn med låg motorisk kompetens har gått från 15 till drygt 30 procent. Om förskolan är en del av förklaringen vet ingen — och det är inte för att frågan är svår.

DET KORTA SVARET

Skolan säger sig se en förändring. Förskolan mäter ingenting. **Hur de två hänger ihop vet ingen, därför att den ena änden aldrig mäts.**

Det skolan rapporterar

I december 2024 publicerades en enkätstudie där lärare i idrott och hälsa jämförde dagens elever med dem för 10 till 20 år sedan.

INGEGERD ERICSSON, ANNA TIDÉN OCH EVA ANDERSSON: BARNS MOTORIK 1974–2024. EN ENKÄTSTUDIE OM FÖRÄNDRINGAR I SKOLELEVERS MOTORISKA KOMPETENS. PUBLICERAD 11 DECEMBER 2024.

"Resultaten tyder på att gruppen barn med låg motorisk kompetens har ökat från 15 till drygt 30 procent bland yngre barn (förskoleklass–årskurs 3) under de senaste 15–20 åren. I årskurs 4–6 märks en ökning från 10 till 23 procent under samma period."

Talet kommer från 46 lärare i idrott och hälsa som skattar bakåt i tiden. Det är deras bedömning, inte en mätning av barnen.

Lärare som tar emot barnen rapporterar en förändring, och de är många nog och erfarna nog för att det ska vara värt att ta på allvar. Varför förändringen skett, och vad förskolan har med den att göra, svarar studien inte på.

Det förskolan kan visa

Kravet finns och det är bindande. Det står i läroplanen, och det gäller varje förskola i landet.

LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLAN, LPFÖ 18. LYDELSEN ENLIGT SKOLFS 2025:23, I KRAFT 1 JULI 2025.

"Barnen ska få förutsättningar att utveckla sin motorik och en allsidig rörelseförmåga genom att de ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter återkommande under dagen."

Granskningen prövade inte om barnen rör sig, utan om huvudmannen kan visa att kravet följs. Av 250 kommuner:

KAN VISA

ANTAL

AV

Ett mål för barns rörelse med ett målvärde	9	250
En uppföljning som uttryckligen gäller rörelse	64	250
En åtgärd som följt av en uppföljning, med datum	4	250

Snittet för samtliga 251 bedömda kommuner blev 1,08 av 10. 150 av dem kunde inte visa en enda av de tio punkterna.

Och ingen frågar dem som ser barnen varje dag

Staten har ett eget instrument för att fråga skolan hur det går. Skolenkäten drivs av Skolinspektionen, som beskriver vilka som svarar så här:

SKOLINSPEKTIONEN, OM SKOLENKÄTEN OCH RESPONDENTGRUPPER, MYNDIGHETENS EGNA SIDOR OM UNDERSÖKNINGEN.

"Elever i grundskolans årskurs 5, årskurs 8 och gymnasiets år 2. Lärare som huvudsakligen planerar, bedriver och följer upp undervisning i grundskola eller gymnasieskola. Vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola."

Förskolans pedagoger är inte en av grupperna. Någon annan nationell undersökning som frågar dem har vi inte hittat, vilket inte är detsamma som att den inte finns.

Det var därför vi frågade själva. **1 229 pedagoger i 71 kommuner svarade mellan juni och augusti — deras egna svar, från ett urval som inte speglar landet.**

GLAPPET

I ena änden finns lärare som rapporterar en förändring hos barnen de tar emot. I andra änden finns 9 kommuner av 250 som kan visa ett mål med ett värde att mäta mot. **Mellan de två ändarna finns ingen mätning alls.** Ingen kan därför säga om förskolan är en del av förklaringen, och ingen kan säga att den inte är det. **Frågan är obesvarbar, inte obesvarad.**

VAD SOM SKULLE GÖRA FRÅGAN BESVARBAR

Ett mått i förskolan och någon vars uppgift det är att följa upp det. Då skulle man efter några år kunna lägga de två ändarna intill varandra och se efter. I dag finns bara den ena änden, och den tillhör skolan.

Citat ur Ingegerd Ericsson, Anna Tidén och Eva Andersson: Barns motorik 1974–2024. En enkätstudie om förändringar i skolelevers motoriska kompetens. Publicerad 11 december 2024, ur Läroplan för förskolan, Lpfö 18. Lydelsen enligt SKOLFS 2025:23, i kraft 1 juli 2025 och ur Skolinspektionen, Om Skolenkäten och Respondentgrupper, myndighetens egna sidor om undersökningen. Siffrorna gäller 251 bedömda kommuner, varav 250 bedömda punkt för punkt.

Rättigheter. Granskningen får citeras fritt med källhänvisning till DNA TOMORROW Sverige. Tabeller, diagram och den underliggande kommundatabasen får inte återpubliceras i sin helhet eller till väsentlig del utan skriftligt medgivande. Databasen omfattas av katalogskydd enligt 49 § upphovsrättslagen. Kontakt: kommun@dna-tomorrow.se